

INFORMATĪVAIS ZIŅOJUMS

Par Rail Baltica projekta ieviešanas progresu Latvijā 2022. gada 2. ceturksnī

Ievads

Rail Baltica projekts ir Eiropas standarta platuma dzelzceļa transporta Eiropas transporta tīkla (turpmāk – TEN-T tīkla) Ziemeļjūras – Baltijas koridora transporta sistēmas elements, kas aptver četras Eiropas Savienības dalībvalstis – Poliju, Lietuvu, Latviju un Igauniju, un netieši arī Somiju, tālākā nākotnē paredzot maršruta pagarinājumu ar savienojumu Tallina – Helsinki (turpmāk – Projekts). Globālā projekta mērķis ir savienot Baltijas valstis ar Poliju un pārējo Eiropas Savienību ar efektīvu, modernu, drošu, videi draudzīgu un tirgus prasībām atbilstošu dzelzceļa pārvadājumu sistēmu. Ziemeļu - Dienvidu virziena 1435 mm platuma dzelzceļa līnijas izbūve veicinās Baltijas valstu transporta infrastruktūras sistēmas integrāciju Eiropas Savienībā, kā arī tautsaimniecības ilgtspējīgu un diversificētu attīstību, palielinot tās konkurētspēju.

Projekta realizācijas gaita

2022. gada 2. ceturksnī finansējums tiek izmantots Projekta būvprojektēšanas un būvniecības aktivitātēm. Rail Baltica infrastruktūra Latvijas teritorijā ir sadalīta sešos posmos: divās Rail Baltica sekcijās projektēšanas darbi tiek veikti detalizētā būvprojekta stadijā, četros Rail Baltica posmos būvprojektēšana tiek veikta būvprojekta minimālā sastāva (Master Design) stadijā. Paralēli tiek īstenota Rail Baltica infrastruktūras apkalpes punktu, reģionālo staciju un pieturu plānošana un projektēšana, kā arī uzsākta Salaspils Intermodālā loģistikas centra projektēšana.

Attiecībā uz būvniecību, turpinās 2020. gada novembrī uzsāktā Rīgas Centrālā multimodālā mezgla būvniecība un 2021. gada maijā uzsāktā Rail Baltica starptautiskās lidostas "Rīga" multimodālā transporta mezgla būvniecība.

Projekta noslēgto būvdarbu līgumos ir iestrādāta būvniecības izmaksu indeksācija (turpmāk - BII) un neliela rezerve, kas pamazām tiek izsmelta. Ja situācija neizmainās, minētās rezerves varētu tikt izmantotas līdz vasaras beigām.

Tā kā Covid-19 pandēmija radīja projektēšanas kavējumus, kas skar visas trīs Projektā iesaistītās Baltijas valstis, sākotnējie finansēšanas līgumi tiek pagarināti līdz 2024. gada 31. decembrim.

Latvijas prioritārā posma Misa – Lietuvas robeža būvniecība tika pieteikta 2021. gada Eiropas Infrastruktūras savienošanas instrumenta (turpmāk – CEF) finansējuma pieteikumu uzsaukumā. 2022. gada jūnijā tika saņemta informācija, ka CEF uzsaukuma ekspertu vērtējumā minētā posma būvniecībai piešķirami 129 miljoni *euro*, kas ir aptuveni trešdaļa no posmam nepieciešamā finansējuma.

Projekta finansējums

Uz 2022. gada 1. jūniju Latvija ir apgūvusi 29 procentus finanšu piešķiruma. Detalizēts EISI piešķirums un tā apguve ir apkopota 1. tabulā.

1. tabula EISI piešķirums un tā apguve

CEF līgums	Piešķirums <i>euro</i>	Izlietots <i>euro</i>	Izlietots %	CEF līgums noslēdzas
CEF1	287 407 726	103 847 107	36	31.12.2024.
CEF2	579 720	484 999	84	31.12.2024.

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

CEF3	4 111 449	1 504 419	37	31.12.2024.
CEF6- W	65 246 192	4 479 355	7	31.12.2023.
CEF6- S	19 654 976	650 405	3	31.12.2023.
CEF7	5 393 650	197 476	4	31.12.2024.
Kopā	382 393 713	111 163 761	29	

Detalizēta finanšu resursu apguve 2022. gada 2. ceturksnī ir atspoguļota 2.tabulā.

2. tabula EISI piešķiruma apguve 2. ceturksnī

Noslēgtais līgums	Līguma summa	Izmaksāts 2.ceturksnī	2. ceturksnī apgūts %
CEF1	287 407 726	5 538 203,93	2 %
CEF2	579 720	0.00	0 %
CEF3	4 111 449	200 000,00	5 %
CEF6- W	65 246 192	2 495 914,98	4 %
CEF6- S	19 654 976	273 664,37	1 %
CEF7	5 393 650	118 701,47	2 %
Kopā	382 393 713	8 626 484,75	2 %

Zemju atsavināšana

Rail Baltica Latvijas līnijas ietvarā nepieciešams atsavināt aptuveni 1623 nekustamos īpašumus. CEF1 finansēšanas līguma ietvaros Latvijai piešķirts 30,8 miljonu *euro* finansējums 309 nekustamo īpašumu atsavināšanai Rīgas un Pierīgas rajonā, CEF6 finansēšanas līgumu ietvaros Latvijai piešķirts 9,4 miljonu *euro* finansējums 280 nekustamo īpašumu atsavināšanai Latvijas lauku teritorijās. 2021. gada EISI uzsaukuma ietvarā nekustamo īpašumu atsavināšanai Latvijai varētu tikt piešķirts aptuveni 12 miljonu *euro* finansējums. Aplēses rāda, ka visu Rail Baltica trasei nepieciešamo nekustamo īpašumu atsavināšana varētu izmaksāt 139 miljonus *euro*.

Līdz 2022. gada 1. aprīlim CEF1 līguma ietvaros ir izlietoti 14,1 miljoni *euro* jeb 46 % no nekustamo īpašumu atsavināšanai pieejamā finansējuma, CEF6 līguma ietvaros nekustamo īpašumu atsavināšanas aktivitātes finanšu resursu apguve vēl nav uzsākta. Nekustamo īpašumu atsavināšanas gaita 2022. gada 2. ceturksnī atspoguļota 3. tabulā.

3. tabula Nekustamo īpašumu atsavināšanas gaita 2022. gada 2. ceturksnī (no 1. aprīļa līdz 17. jūnijam)

Iesniegtas lietas Satiksmes ministrijā	Izsūtīti atsavināšanas paziņojumi	Pieņemti MK rīkojumi	Pabeigts atsavināšanas process	Noslēgti pirkuma līgumi
1 (DTD1 posms)	1 (DTD4 posms)	<ul style="list-style-type: none"> • Privātpersonu īpašumi – 5 (DTD1 posms); • Publisko personu īpašumi – 2 (RIX) 	<ul style="list-style-type: none"> • Privātpersonu īpašumi ierakstīti zemesgrāmatā uz Satiksmes ministrijas vārda – 2 (RCS); • Publisko personu īpašumi ierakstīti 	1 (DTD1 posms)

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

			zemesgrāmatā uz Satiksmes ministrijas vārda – 5 (RIX); <ul style="list-style-type: none">• Publisko personu īpašumi pārņemti Satiksmes ministrijas valdījumā ar aktu – 11 (RIX).	
--	--	--	--	--

Infrastrukturā pārvaldības modeļa izveide

Atskatoties uz 2022. gada 2. ceturksnī veiktajām aktivitātēm Rail Baltica infrastruktūras pārvaldības modeļa izveidē nacionālajā līmenī, trīs Baltijas valstu nominēto Rail Baltica infrastruktūras pārvaldītāju ekspertu darba grupā (Latviju pārstāv Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Eiropas Dzelzceļa līnijas”) un trīs Baltijas valstu atbildīgo ministriju vice-ministru (valsts sekretāra vietnieku) tikšanās laikā, uzmanība tika vērsta uz šādiem aktuālajiem jautājumiem, sasniegtajiem rezultātiem un panāktajām vienošanām.

Attiecībā uz normatīvo aktu pielāgošanu Rail Baltica nākotnes infrastruktūras pārvaldības nodrošināšanai ir veikts sākotnējais nozares normatīvo aktu izvērtējums, prioritizējot nepieciešamos grozījumus Dzelzceļa likumā un Dzelzceļa pārvadājumu likumā un tiem pakārtotajos Ministru kabineta noteikumos.

Turpinās apkalpes vietu attīstības koncepciju izstrāde. Attiecībā uz pasažieru apkalpes vietu pārvaldības koncepcijām (Rīgas Centrālās stacija un Lidosta “Rīga”) nepieciešamā pakalpojuma iegādei ir sagatavota tehniskā specifikācija, 2022. gada otrajā pusgadā paredzēts izsludināt iepirkumu pārvaldības biznesa modeļa detalizācijai, 16. jūnijā tika parakstīts Salaspils Intermodālā loģistikas centra projektēšanas līgums un uzsākti priekšdarbi Lidostas “Rīga” kravu parka projektēšanai.

No 1. aprīļa līdz 20. jūnijam ir norisinājušās 13 regulārās iknedēļas infrastruktūras pārvaldītāju ekspertu darba grupas sanāksmes, kā arī divas papildus ārpuskārtas sanāksmes par jaudu sadales jautājumiem. Ekspertu darba grupas sanāksmju laikā apspriesti dažādi jautājumi, tostarp, izvērtēti pēdējos mēnešos saņemtie pētījumu nodevumi, saskaņojot viedokļus vai komentārus par katru attiecīgo pētījumu. Darba grupas sanāksmēs skatīti arī tādi jautājumi, kā

- jaudu sadales esošās situācijas analīze Baltijas valstīs, nosakot juridiskos aspektus un kopējos elementus;
- ārējās stratēģijas prezentēšana, apspriešana un komentāru sniegšana; un
- iespējamais laika grafiks infrastruktūras pārvaldības izveidošanai.

Tāpat ekspertu darba grupa ir gatavojusi prezentācijas dalībai 2022. gada 20. un 21. aprīlī Roterdamā, Nīderlandē notikušajai starptautiskajam dzelzceļa transporta nozares profesionāļu augsta līmeņa konferencei “Track Access Charges Summit 2022”, kā arī prezentāciju par Rail Baltica infrastruktūras pārvaldības izveidi Euro Link (Eiropas infrastruktūras pārvaldītāju iniciatīva harmonizēta vilciena kustības saraksta izveidei) ietvaros.

Papildus Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Eiropas Dzelzceļa līnijas” (turpmāk – EDZL) ir turpinājusi darbu pie jautājumiem saistībā ar ritošo sastāvu un maksas noteikšanu par infrastruktūras izmantošanu, kā arī 16.-17. jūnijā piedalījies divu dienu sanāksmē par infrastruktūras pārvaldību saistītajiem jautājumiem ar RB Rail AS, Lietuvas un Igaunijas pārstāvjiem, kuras laikā tika panākta vienošanās par kopīgas darba grupas izveidi starp visām Baltijas valstīm un RB Rail AS.

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

Vienlaikus EDZL šajā laika posmā ir izvērtējusi infrastruktūras pārvaldītāja izveides plānotās izmaksas, pirmšķietami paredzot, ka tam būs nepieciešams lielāks finansējuma apmērs, nekā iepriekš tika prognozēts, tostarp, lai stiprinātu kapacitāti un varētu palielināt darbinieku skaitu, kas strādā ar infrastruktūras pārvaldītāja funkcijām attiecībā uz Rail Baltica infrastruktūru Latvijas teritorijā. Šajā sakarā notiek darbs pie EDZL mandāta precizēšanas.

Rail Baltica projekta progress Igaunijā un Lietuvā

Igaunijā turpinās darbs pie būvprojektu izstrādes visā Rail Baltica trases garumā, kas sadalīta trīs sekcijās – Harju-Rapla, Rapla-Pērnavā un Pērnavā-Ikla, kā arī pie būvprojektu gala izstrādes Rail Baltica starptautiskajām pasažieru stacijām Ūlemiste (Tallina) un Pērnavā, kur projektēšana jau tikpat kā pabeigta, bet nepieciešamas korekcijas saistībā ar platformu augstuma palielināšanu. Rail Baltica reģionālo staciju (kopskaitā 12) būvprojektēšanu plānots noslēgt 2023. gadā. Igaunija ir izsludinājusi iepirkumu Rail Baltica Ūlemiste termināļa būvniecībai, līguma noslēgšana plānota 2022. gada oktobrī. Turpinās darbs pie Muuga intermodālā kravu termināļa būvprojektēšanas.

Pirmais Igaunijā pabeigtais Rail Baltica būvobjekts ir ceļa viadukts uz Tallinas apvedceļa Saustinõmme, kam sekos vairāki citu ceļu infrastruktūras objekti – pašlaik turpinās darbs pie septiņu ceļu pārvažu un dzīvnieku pāreju būvniecības. 2022. gada otrajā pusē plānots izsludināt vēl astoņus Rail Baltica infrastruktūras objektu būvniecības iepirkumus, kā arī pirmos Rail Baltica pamattrases Igaunijā būvniecības iepirkumus. Turpinās stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra visā Rail Baltica koridorā Igaunijā. Ir uzsākta zemju atsavināšanas procedūra 452 īpašumiem no kopskaitā aptuveni 1000 Rail Baltica Igaunijas posma izbūvei nepieciešamajiem nekustamajiem īpašumiem, 357 īpašumos atsavināšana jau ir pabeigta.

Lietuvā ir pilnībā pabeigta zemju atsavināšana Rail Baltica projekta vajadzībām sekcijā no Kauņas līdz Lietuvas-Latvijas robežai - Lietuvas valsts izpirka visu Rail Baltica būvniecībai nepieciešamo zemi vienotā dzelzceļa koridorā. Šajā sekcijā ir pabeigta būvprojektu minimālā sastāvā izstrāde un uzsākti pirmie būvniecības darbi (pievedceļu izbūve), noslēgumam tuvojas iepirkuma procedūra būvniecības darbu uzsākšanai vēl aptuveni 30 km garā posmā, kā arī noslēgts līgums par 1,5 km garā tilta pār Neris upi būvniecību. Sekcijā no Kauņas līdz Lietuvas-Polijas robežai jau 2015. gadā tika izbūvēta Eiropas sliežu platuma (1435mm) dzelzceļa infrastruktūra, tomēr, tā kā šis trases posms neatbilst Rail Baltica ātrgaitas dzelzceļa infrastruktūras tehniskajiem standartiem, pieņemts lēmums par nepieciešamību palielināt ātrumu šajā posmā un izbūvēt Rail Baltica tehniskajiem standartiem atbilstošu divvirziena sliežu ceļu. 2022. gadā šajā sekcijā tika apstiprināta optimālā Rail Baltica dzelzceļa trases alternatīva un izsludināts publiskā iepirkuma konkurss par būvprojektēšanas pakalpojumiem. Vēl pirms infrastruktūras izveides atbilstoši Rail Baltica projekta parametriem, izmantojot 2015. gadā izbūvēto 1435mm dzelzceļa infrastruktūru, 2021. gadā kravu satiksmei tika atvērts intermodālais (1435mm/1520mm) Kauņas terminālis. Sekcijā Kauņa - Viļņa 2021. gada nogalē tika apstiprināta optimālā Rail Baltica dzelzceļa trases alternatīva un ir izsludināts publiskā iepirkuma konkurss par būvprojektēšanas pakalpojumiem. Saistībā ar Rail Baltica izbūvei nepieciešamo zemju atsavināšanu šajās sekcijās Lietuva strādā pie normatīvo aktu izstrādes, kas atsavināšanu ļautu veikt vienlaicīgi ar būvprojektēšanu. Lietuvā plānotas 10 reģionālās stacijas. Turpinās Viļņas Centrālās dzelzceļa stacijas rekonstrukcijas projekts, kas ļaus savienot Viļņu, Rīgu un Tallinu vienotā Rail Baltica maršrutā, kā arī darbs pie Panevėžas un

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

Kauņas Rail Baltica starptautisko dzelzceļa staciju izveides. Rail Baltica trases garums Lietuvā ir 392 km.

Krievijas iebrukuma Ukrainā ietekme uz Projektu

2022. gada 28. marta Projekta vadības grupas (*Task Force*) sanāksmē Eiropas Klimata, inovāciju un tīklu izpildaģentūras (turpmāk – CINEA) pārstāvis informēja iesaistītās puses, ka CINEA izplatīs skaidru paziņojumu par pilnīgu atbalstu Rail Baltica projekta un visu līdzšinējo saistību izpildes turpināšanai, atzīmējot Projekta stratēģiskās nozīmības pieaugumu.

Projekta īstenotājiem, savstarpējā koordinācijā Baltijas līmenī ir uzdevums nostiprināt pārliecību par Projekta turpināšanu plānotajā apmērā un laika ietvarā gan komunikācijā ar esošajiem, gan potenciālajiem piegādātājiem un nākotnes lietotājiem un klientiem. Savukārt sadarbībā ar Eiropas Komisiju un CINEA plānots izvērtēt un nepieciešamības gadījumā koriģēt noslēgtajos finansēšanas līgumos noteiktos rezultatīvos rādītājus un termiņus. Ņemot vērā, ka SIA "Eiropas dzelzceļa līnijas" 2021. gadā izsludināja Latvijas pamattrases būvniecības iepirkumu, kuram pretendenti finanšu piedāvājumus gatavos šogad, pastāv risks, ka izcenojumos tiek ņemta vērā augsta risku ietekme. Tā kā šī ietekme turpmāk varētu stabilizēties, uzmanīgi jāvērtē piedāvājumi kontekstā ar dinamisku tirgu.

Satiksmes ministrs

T. Linkaits

Vīza:

Valsts sekretāre

I. Stepanova

O.Bērziņa, 67028083

Olita.Berzina@sam.gov.lv

L.Kļava, 67028024

Larisa.Klava@sam.gov.lv

L.Juškeviča, 67028055

Ludmila.Juskevica@sam.gov.lv

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA